

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.004.02.2019

Piotr Korytkowski
Prezydent Miasta Konin
Urząd Miejski w Koninie
Pl. Wolności 1
62-500 Konin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/014 Lokalne bezpieczeństwo energetyczne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Koninie ¹ , Pl. Wolności 1, 62-500 Konin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Korytkowski, Prezydent Konina od dnia 21 listopad 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki od 1 stycznia 2014 r. do 20 listopada 2018 r. pełnił również Józef Nowicki.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykonanie obowiązku planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy. 2. Kształtowanie polityki energetycznej gminy. 3. Działania w zakresie zapewnienia dostępności energii, ciepła i gazu. 4. Działania w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe. 5. Działania w zakresie udziału klastrów energii w zapewnieniu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Bartłomiej Piasecki, inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr KGP/57/2019 z 22 maja 2019 r.

(akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej: Urząd Miasta.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą nie było w pełni zapewnione bezpieczeństwo energetyczne na obszarze gminy miejskiej Konin⁴.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Konina⁵, będące głównym narzędziem w realizacji zadań własnych Miasta w zakresie zaopatrzenia w te nośniki, zostały przyjęte z ponad roczną zwłoką. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁶ termin przyjęcia założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe lub aktualizacji posiadanych założeń upływał w dniu 12 marca 2012 r., a zostały one uchwalone 27 marca 2013 r.⁷ Natomiast *Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Konina⁸* uchwalono 31 maja 2017 r.⁹, czyli po roku i dwóch miesiącach od terminu na jej uchwalenie, wymaganego art. 19 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne¹⁰, zgodnie z którym założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe podlegają aktualizacji co najmniej raz na trzy lata.

Ponadto *Aktualizacja Założeń* została sporządzona nierzetelnie, ze względu na błędne sporządzenie prognozy zaopatrzenia w energię elektryczną. Propozycje działań w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego wskazane w *Aktualizacji Założeń* były spójne ze strategicznymi dokumentami Konina. Prezydent nie zapewnił jednak systemu monitorowania zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych z *Założeniami (Aktualizacją)*. Nie zapewnił także bieżącej wiedzy o planach rozwoju przedsiębiorstw energetycznych, niezbędnej do oceny czy zapewniają one realizację *Założeń (Aktualizacji)*.

Faktyczne działania w zakresie zwiększenia dostępności do ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych w niewielkim stopniu przyczyniły się do zwiększenia liczby odbiorców poszczególnych nośników. Liczba nowych odbiorców przyłączonych do sieci gazowej w latach 2015-2018 zwiększyła się o 93 odbiorców (1,4 %), a do sieci elektrycznej o 46 odbiorców (0,1 %). Na liczbę przyłączanych, nowych odbiorców mogła mieć też wpływ malejąca w latach 2014-2018 liczba mieszkańców Konina, która zmniejszyła się w tym okresie o 7,6 %.

Realizacja zadań związanych z likwidacją negatywnych skutków funkcjonowania systemów energetycznych była niepełna, zwłaszcza w odniesieniu do działań ustalonych do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2014–2017 z perspektywą na lata 2018–2021¹¹* oraz w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Konina na lata 2014-2020¹²* r. W szczególności nie wykonano zadań dotyczących: montażu baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych, termomodernizacji budynków podlegających Miastu oraz budynku

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Miasto lub Konin.

⁵ Dalej także: Założenia, Założenia do Planu Zaopatrzenia.

⁶ Ustawa z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. . Nr 21 poz. 104 ze zm.), ustawa weszła w życie z dniem 11 marca 2010 r.

⁷ Uchwała Rady Miasta Konina nr 544 z dnia 27 marca 2013 r.

⁸ Dalej także: Aktualizacja, Aktualizacja Założeń, Aktualizacja Założeń do Planu Zaopatrzenia.

⁹ Uchwała Rady Miasta Konina nr 498.

¹⁰ Dz. U. z 2019 poz. 755, ze zm.; dalej także Prawo energetyczne

¹¹ uchwalony w dniu 24 września 2014 r. Dalej również POS.

¹² Uchwalony w dniu 30 września 2015 r. (uchwała Rady Miasta nr 191) i zmieniony uchwałami Rady Miasta nr: 299 z dnia 30 marca 2016 r., 319 z dnia 27 kwietnia 2016 r., 392 z dnia 28 września 2016 r. i 49 z 30 stycznia 2019 r. Dalej również PGN.

Miejskiego Przedsiębiorstwa Energii Ciepłej, a także nie udzielono w latach 2016-2018 dotacji dla osób fizycznych do montażu kolektorów słonecznych. Osiągnięcie założonych w PGN efektów ekologicznych do końca 2020 r. obarczone jest w związku z tym wysokim ryzykiem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie obowiązku planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy

1.1 Stan infrastruktury energetycznej oraz sposób zaopatrzenia odbiorców w nośniki energii

Opis stanu faktycznego

Konin w latach 2014-2018 obejmował obszar 82 km². W okresie tym liczba mieszkańców zmniejszyła się z 76,9 tys. do 71,1 tys. (o 5,8 tys. osób, tj. 7,6 %), a liczba mieszkańców na jeden km² z 931 w 2014 r. do 867 w 2018 r. (o 64 osoby na km², tj. 6,9 %).

Do utrudnień w rozwoju systemów energetycznych na terenie Konina zaliczono duże zagęszczenie infrastruktury uzbrojenia terenu, strukturę własności gruntów, a dla budowy sieci wysokiego napięcia również utrudnienia w zagospodarowaniu nieruchomości¹⁴.

Urząd Miasta nie posiadał ogólnego bilansu energetycznego Miasta w podziale na poszczególne nośniki energii za lata 2014-2018. Dysponował cząstkowymi bilansami energetycznymi sporządzonymi na koniec 2013 r., na potrzeby przeprowadzenia inwentaryzacji emisji CO₂ zawartej w PGN.

System ciepłowniczy

W 2016 r. zapotrzebowanie Miasta na moc cieplną wynosiło 139 MW, w tym 123 MW (tj. 88,5 %) zapewniał miejski system ciepłowniczy¹⁵. Działalność w zakresie dystrybucji ciepła na terenie Gminy, prowadziło Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Konin sp. z o.o.¹⁶, której jedynym udziałowcem było Miasto Konin. MPEC nabywał ciepło od Elektrowni Konin, wchodzącej w skład Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin¹⁷, dysponującej mocą wytwórczą ciepła na poziomie 212 MW. Na koniec 2018 r. długość eksploatowanych przez MPEC sieci ciepłowniczych (przesyłowych i rozdzielczych) oraz przyłączy do budynków zwiększyła się w stosunku do 2014 r. o 3,2 km (z 110,4 km do 113,6 km), a procentowy udział sieci preizolowanych w tym okresie wzrósł z 48,1 % do 51,7 % (o 3,6 punktu procentowego). W latach 2014-2017 wielkość strat ciepła w systemie ciepłowniczym Konina wzrosła z 201,9 tys. GJ w 2014 r. do 223,1 tys. GJ w 2017 r., natomiast w 2018 r. straty ciepła zmniejszyły się do 206,9 tys. GJ. W okresie objętym kontrolą nastąpił spadek zamówionej mocy cieplnej z 140,9 MW w 2014 r. do 136,2 MW w 2018 r., a zużycie ciepła przez odbiorców w kolejnych latach tego okresu wynosiło: 977 tys. GJ w 2014 r., 960 tys. GJ w 2015 r., 1 028 tys. GJ w 2016 r., 1 037 tys. GJ w 2017 r. oraz 982 tys. GJ w 2018 r. W ramach miejskiego systemu ciepłowniczego (na terenie

¹³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁴ Informacja Geodety Powiatowego wiadomości e-mail z dnia 27.06.2019 r.

¹⁵ Miejski system ciepłowniczy umożliwia pokrycie potrzeb ciepłowniczych miasta na poziomie 300 MW.

¹⁶ Dalej także: MPEC.

¹⁷ Dalej także: ZE PAK.

zlikwidowanej Cukrowni Gostawice) działała również kotłownia o mocy 1,54 MW, będąca własnością MPEC, zasilająca w energię ciepłą część osiedla Gostawice. Ponadto ciepło do sieci ciepłowniczej MPEC dostarczane było również z ciepłowni o mocy 13,6 MW wybudowanej w 2015 r. przez Zakład Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych¹⁸, którego właścicielem był Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o.¹⁹. Urząd Miasta nie dysponował danymi dotyczącymi liczby indywidualnych źródeł ciepła znajdujących się na obszarze Konina.

System elektroenergetyczny

Energię elektryczną dla Miasta Konina wytwarzał ZE PAK, który posiadał 3 elektrownie: Pątnów I, Adamów i Konin oraz był właścicielem 100 % udziałów w firmie Pątnów II sp. z o.o. (właściciel elektrowni Pątnów II). W latach 2016-2017 wybudowano dwie instalacje odnawialnych źródeł energii²⁰ na terenie Konina (w Miejskim Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. oraz na terenie Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.), o mocy zainstalowanej 7,34 MW²¹. Produkcja energii elektrycznej z tych instalacji wynosiła: 45 446,6 MWh w 2016 r., 48 571,1 MWh w 2017 r. i 47 263,8 MWh w 2018 r. Dostawcą energii elektrycznej do odbiorców na terenie miasta Konina była ENERGA OPERATOR SA z siedzibą w Gdańsku, Oddział Kalisz. Liczba odbiorców w kontrolowanym okresie utrzymywała się praktycznie na stałym poziomie i wynosiła: [...] ²² Długość sieci dystrybucyjnej średniego²³ i niskiego napięcia²⁴ zwiększyła się z [...] ²⁵ Ilość sprzedanej energii w okresie objętym kontrolą wzrosła [...] ²⁶

System gazowniczy

Dystrybutorem gazu w mieście Konin była Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o., Oddział w Poznaniu²⁷. Długość gazociągów (bez przyłączy) w latach 2014-2018 zwiększyła się z 160,9 km do 166,5 km, tj. o 5,6 km (3,5 %). Ilość przyłączy na 1 km² wzrosła z 14,8 szt. w 2014 r. do 17,2 szt. w 2018 r., tj. o 2,4 szt. (16,0 %), a całkowita długość przyłączy zwiększyła się z 29,5 km w 2014 r. do 44 km w 2018 r., tj. o 14,5 km (49,0%). W kontrolowanym okresie wzrosła również ilość użytkowników gazu z 6 561 w 2014 r. do 6 781 w 2018 r., tj. o 220 użytkowników (1,4 %). Udział ludności korzystającej z sieci gazowej wynoszący 33,0 % w 2015 r. zwiększył się do 37,5% na koniec czerwca 2019 r.²⁸ Zużycie gazu w poszczególnych latach okresu 2015-2018 wynosiło: 222,13 tys. MWh w 2015 r.,

¹⁸ Dalej także: ZTUOK.

¹⁹ Dane zamieszczone w aktualizacji Założeń z 2017 r.

²⁰ Dalej także: OZE.

²¹ Moc zainstalowana zmieniła się z 7,30 MW w 2016 r. do 7,34 MW w 2018 r.

²² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1330, ze zm. – dalej: uodip) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm. – dalej: uoznk). Wyłączenia dokonano w interesie Energa Operator SA.

²³ Dalej także: SN.

²⁴ Dalej także: nN.

²⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1330, ze zm. – dalej: uodip) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm. – dalej: uoznk). Wyłączenia dokonano w interesie Energa Operator SA.

²⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1330, ze zm. – dalej: uodip) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm. – dalej: uoznk). Wyłączenia dokonano w interesie Energa Operator SA.

²⁷ Dalej także: PSG. Dawniej Wielkopolska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład w Kaliszu.

²⁸ Źródło: https://www.psgaz.pl/mapasystemu/PSG_data/index_2482.html stan na 30 czerwca 2019 r.

241,87 tys. MW/h, w 2016 r., 264,37 tys. MW/h w 2017 r. i 267,13 tys. MW/h²⁹ w 2018 r.

Jakość powietrza

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w Koninie były ciepłownie miejskie oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego (tzw. niska emisja), a także zanieczyszczenia komunikacyjne. W latach 2014-2018 nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych wartości stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz tlenku węgla określonych w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu³⁰. Średnioroczne wartości stężeń pyłów zawieszonych PM₁₀ wynosiły od 25 µg/m³ do 32 µg/m³ przy dopuszczalnym poziomie 40 µg/m³, dwutlenku azotu od 14 µg/m³ do 17 µg/m³ przy dopuszczalnym poziomie 40 µg/m³, a dwutlenku siarki od 4,3 µg/m³ do 6,8 µg/m³ przy dopuszczalnym poziomie 20 µg/m³. Średnioroczne stężenie dla tlenku węgla, odnotowano na poziomie od 1,0 tys. µg/m³ do 3,0 tys. µg/m³ podczas gdy dopuszczalny poziom (liczony jako średnia ośmiogodzinna) wynosił 10 tys. µg/m³. W stacji zlokalizowanej na terenie Konina nie prowadzono pomiarów stężenia dla PM_{2,5}, benzo(a)pirenu i benzeny.

(akta kontroli str. 33, 38-43, 83, 93, 228, 456, 460, 552, 781, 1429-1582, 2304)

1.2 Realizacja zadań w zakresie opracowania i przyjęcia założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Opis stanu faktycznego

Na podstawie art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw, gminy miały obowiązek przyjęcia założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe lub aktualizacji posiadanych Założeń w terminie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 12 marca 2012 r. Obowiązek ten Miasto Konin wypełniło z opóźnieniem przyjmując Założenia do Planu Zaopatrzenia w dniu 27 marca 2013 r., tj. jeden rok i 15 dni po terminie.

W okresie objętym kontrolą Miasto dokonało jednej aktualizacji Założeń do Planu Zaopatrzenia, uchwalając ją w dniu 31 maja 2017 r. Przy czym mając na uwadze termin uchwalenia pierwszych Założeń oraz art. 19 ust. 2 Prawa energetycznego³¹, aktualizacja Założeń powinna zostać dokonana w 2016 r. Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej³² opóźnienie w przyjęciu projektu Założeń wynikało głównie z oczekiwania na odpowiedź PSE-Zachód SA oraz Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. O/ZG w Kaliszu w sprawie przekazania map infrastruktury energetycznej zlokalizowanej na terenie Miasta oraz z powodu licznych uwag do projektu przekazanych przez MPEC. Natomiast powodem opóźnienia przyjęcia Aktualizacji były trudności w uzyskiwaniu uzgodnień i opinii przez wykonawcę Aktualizacji oraz w związku z wypowiedzeniem przez ZE PAK SA dotychczasowej umowy ciepła a także utrudnieniami we współpracy z podmiotami, które dostarczały nośniki energii na terenie Miasta Konina. Również na opóźnienie miał wpływ brak informacji sąsiednich gmin o planowanej współpracy z Miastem Koninem w zakresie działań objętych Aktualizacją.

²⁹ Dane pochodzą z informacji uzyskanej od PSG

³⁰ Dz. U. poz. 1031 ze zm.

³¹ Określający obowiązek aktualizacji Założeń co najmniej raz na trzy lata.

³² Pismo nr GK.7021.19.2019 z dnia 24.07.2019 r.

Projekty *Założeń do Planu Zaopatrzenia* oraz *Aktualizacja Założeń* zostały wykonane przez Instytut Karpacki³³. Za przygotowanie obu projektów Urząd Miasta zapłacił łącznie 47,0 tys. zł brutto.

(akta kontroli str. 76, 77, 233-390, 404-610)

Działania Gminy w zakresie opracowania i przyjęcia założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zostały zbadane w odniesieniu do *Aktualizacji Założeń do Planu Zaopatrzenia* dokonanej w maju 2017 r.

Opracowując *Aktualizację* wykonawca wykorzystał dokumenty takie jak: *Strategia Rozwoju Konina na lata 2015-2020* z 2015 r., *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Konina* z 2010 r., *Program Ochrony Środowiska dla miasta Konina na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021* z 2014 r., *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Konina na lata 2014-2020* z 2015 r. Na podstawie tych dokumentów ustalono jakość powietrza w Koninie, zaplanowano działania służące jego poprawie oraz określono możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej.

Wykorzystano również uchwalone plany zagospodarowania przestrzennego, dane GUS, w tym dotyczące: liczby mieszkańców, liczby podmiotów gospodarczych oraz rodzaju prowadzonej przez nich działalności, liczby odbiorców gazu oraz emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych.

Pozyskano także dane od lokalnych dystrybutorów systemu ciepłowniczego, elektroenergetycznego oraz gazowniczego, tj. ZE PAK, MPEC, Energa Operator oraz PSG. Podmioty udostępniły dane dotyczące liczby i grup odbiorców energii, dostępności do istniejącej infrastruktury energetycznej, zużyciu energii cieplnej i elektrycznej, stanu sieci cieplnej, elektroenergetycznej i gazowej. W czasie sporządzania *Aktualizacji Założeń* Gmina była w posiadaniu planów rozwoju MPEC na lata 2013-2015, 2016-2018 oraz 2019-2021. Nie posiadała natomiast planów rozwoju innych przedsiębiorstw energetycznych w zakresie dostaw energii elektrycznej i paliw gazowych. Według wyjaśnień Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej³⁴ nie korzystano w planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych bo o plany te wnioskował Instytut Karpacki na etapie przygotowywania na zlecenie Miasta *Aktualizacji Projektu Założeń*.

(akta kontroli str. 74, 93-94, 498, 499, 611-649)

Mieszkańcy Konina oraz ich grupy nie składały wniosków i postulatów w zakresie potrzeb zaopatrzenia w energię elektryczną, gaz lub ciepło w ramach wyłożenia projektu *Aktualizacji Założeń* do publicznego wglądu. Uwagi do projektu *Aktualizacji* złożył natomiast MPEC. Uwagi dotyczyły między innymi podania błędnych parametrów technicznych kotłów energetycznych i turbozespołów Elektrowni Konin, błędów w opisach sieci ciepłowniczych, braków oznaczeń map załączonych do opracowania, zbyt dużych przyrostów budownictwa, zakładanych w latach obowiązywania *Aktualizacji* oraz ilości zużywanej energii cieplnej w Koninie. Zgłoszone przez MPEC uwagi i postulaty zostały uwzględnione przy sporządzaniu ostatecznej wersji dokumentu.

(akta kontroli str. 73, 74, 213-221)

Aktualizacja Założeń do Planu Zaopatrzenia zawierała ocenę stanu zaopatrzenia w energię cieplną, elektryczną oraz gaz i przewidywane zmiany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. System ciepłowniczy oceniono jako dobry, zapewniający wysokie bezpieczeństwo zaopatrzenia w ciepło na rzecz

³³ Instytut Karpacki, ul. Łącznik 12h, 33-300 Nowy Sącz, umowę na opracowanie *Założeń* podpisano w dniu 27 kwietnia 2012 r., a na opracowanie *Aktualizacji Założeń* w dniu 31 maja 2016 r.

³⁴ Pismo nr GK.7021.19/8 z dnia 30 lipca 2019 r.

odbiorców w Koninie, a równocześnie przewymiarowany, umożliwiający dostarczanie około 300 MW energii cieplnej, przy prognozowanym zapotrzebowaniu ciepła na poziomie 145,4 MW w perspektywie do 2030 r. W poprzednich latach zamówiona moc cieplna wahała się od 140,9 MW w 2014 r., poprzez 139,4 MW w 2016 r. do 136,2 MW w 2018 r. Umowa na dostawę ciepła pomiędzy MPEC a Elektrownią Konin wygasa z końcem czerwca 2020 r. Według wyjaśnień³⁵ Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej nowa umowa została podpisana w dniu 6 września 2019 r. i ma obowiązywać przez 10 lat.

System dostarczający energię elektryczną do Konina oceniono jako dobry, posiadający rezerwy mocy w wysokości około 40-70 %. W poszczególnych latach okresu 2014-2018 zużycie energii elektrycznej wynosiło: [...] ³⁶. Natomiast prognoza na lata 2020-2030 przewidywała zapotrzebowanie na energię elektryczną od 65,273 tys. MWh w 2020 r. do 77,141 tys. MWh w 2030 r. Wielkości te stanowiły [...] ³⁷ zużycia energii elektrycznej w Koninie w kolejnych latach okresu 2014-2018. Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki ³⁸ najprawdopodobniej był błąd w *Aktualizacji*.

Przedstawiając system gazowniczy stwierdzono, że sieć gazowa średniego i niskiego ciśnienia jest dobrze rozwinięta i obejmuje obszar całej gminy, a jego przepustowość wykorzystywana jest od 30 % do 80 %. W poszczególnych latach okresu 2015-2018 zużycie gazu wynosiło: 222,13 tys. MWh w 2015 r., 241,87 MWh w 2016 r., 264,37 MWh w 2017 r. oraz 267,13 MWh w 2018 r. Odnosząc się do przyszłego zapotrzebowania w latach 2020-2030, podano że będzie się ono kształtowało w przedziale od 31,3 mln m³ w 2020 r. do 37 mln m³ w 2030 r. ³⁹

W *Aktualizacji* przywołano plany rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw energetycznych. MPEC w latach 2018-2021 planowało przebudowę systemu ciepłowniczego Miasta Konina pod kątem jego optymalizacji, tj. dostosowania przewymiarowanych sieci do aktualnych potrzeb Miasta. W ramach przebudowy miało zostać wykonanych 16 zadań. Łączna długość sieci objęta projektem wynosiła około 14 km (w tym około 3 dotyczyło przebudowy sieci, około 7 km likwidacji sieci, a około 4 km budowy nowych odcinków). Wykonanie przebudowy miało pozwolić na ograniczenie strat ciepła na przesyle o około 30 000 GJ w ciągu roku oraz skrócić czas dopływu czynnika do najdalej oddalonych od źródła ciepła odbiorców. Plany modernizacyjno-rozwojowe PSG przewidywały w latach 2017-2018 rozbudowę sieci gazowej na 14 ulicach Konina ⁴⁰. Jednocześnie w *Aktualizacji* stwierdzono, że gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Konin (Rumin) -Tuliszków-Malanów pozwoli na zamknięcie obwodu wokół Konina. Plany inwestycyjne PSE-Zachód SA zakładały przebudowanie części linii 220 kV na napięcie 400 kV (z częściową zmianą tras istniejących połączeń). Natomiast Energa-Operator SA planowała w latach 2017-2020 przebudowę pięciu linii 110 kV.

³⁵ Pismo nr GK.7021.19.2019/19 z dnia 24 października 2019 r.

³⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1330, ze zm. – dalej: uodip) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm. – dalej: uoznk). Wyłączenia dokonano w interesie Energa Operator SA.

³⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1330, ze zm. – dalej: uodip) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm. – dalej: uoznk). Wyłączenia dokonano w interesie Energa Operator SA.

³⁸ e-mail z dnia 21 sierpnia 2019 r.

³⁹ Prognozowane zużycie zostało wyliczone na podstawie danych podanych Instytutowi Karpackiemu przez PSG w 2016 r., uwzględniających zużycie gazu w Koninie i miejscowościach sąsiednich.

⁴⁰ Okólnej, Topolowej, Poznańskiej, Banacha, Zbigniewa Religi, Włodzimierza Siedlaka, Ludwika Hirszwelda, Gajowej, Mieczysława Bekkera, Wierzbowej, Kąkolowej, Mariana Danysza, Grójeckiej i Grabowej.

Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej⁴¹ *Założenia do Planu Zaopatrzenia (Aktualizacja)* nie uwzględniały znaczących inwestycji w rozwój sieci, gdyż istniejące sieci zaspokajają aktualne potrzeby Miasta. Duże znaczenie dla planowania dostaw nośników energii mają prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego, które przewidują spadek liczby mieszkańców do 45,6 tys. osób w 2050 r. W związku z powyższym, Miasto skupia się na szczegółowych, małych inwestycjach, nieraz dotyczących poszczególnych ulic, które można zrealizować szybko i małymi nakładami środków. Niemniej jednak Miasto zawsze podejmuje kroki do rozszerzenia dostępności energii w miarę zgłaszania zapotrzebowania przez mieszkańców.

(akta kontroli str. 49-50, 521, 587-589, 781, 2299, 2304)

W *Aktualizacji Założeń* przedstawiono również propozycje przedsięwzięć racjonalizujących użytkowanie energii, nie wskazano jednak konkretnych kierunków działań niezbędnych do wykonania w tym zakresie. Odnośnie ciepła wskazano termomodernizację budynków, odnośnie energii elektrycznej wymianę oświetlenia na energooszczędne, zastosowanie kolektorów słonecznych (zamiast wykorzystywania elektrycznych podgrzewaczy ciepłej wody użytkowej) oraz zastosowanie energooszczędnych urządzeń. Natomiast odnośnie gazownictwa wskazano m.in. prowadzenie remontów sieci dystrybucyjnej w kierunku minimalizacji strat przesyłowych oraz zastosowanie wysokosprawnych kotłów gazowych lub też alternatywnych rozwiązań (rozproszona produkcja energii elektrycznej, ciepła i chłodu w oparciu o lokalne gazowe urządzenia trigeneracyjne, podnoszące efektywność wykorzystania gazu, jako pierwotnego źródła energii).

W *Aktualizacji Założeń* przeprowadzono również analizę możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii. Wskazano, że nadwyżki te mogą być wykorzystane w kierunku podłączania nowych odbiorców oraz zwiększonego poboru poszczególnych nośników energii. Analizie poddano również możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Stwierdzono, że położenie Miasta przemawia za stosowaniem instalacji opartych na energii słonecznej i władze Miasta powinny promować wykorzystanie energii promieniowania słonecznego w odniesieniu do zwiększenia udziału OZE w bilansie energetycznym. W przypadku energii wiatrowej przedstawiono potencjalne dwie lokalizacje siłowni wiatrowych. Odnośnie wykorzystania wód geotermalnych podano, że z inicjatywy Prezydenta Miasta Konina powołano spółkę⁴² „Geotermia Konin”, której celem było przygotowanie i wykonanie odwiertów oraz zagospodarowanie wód geotermalnych przez wykorzystanie ich energii – w zależności od parametrów – do celów rekreacyjnych, balneologicznych bądź energetycznych. Na 2017 r. założono wykonanie projektu technicznego ciepłowni geotermalnej. Rozpoczęcie budowy przewidywano w latach 2017-2018 (po uzyskaniu pozwolenia na budowę oraz wsparcia finansowego). W zakresie skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła (układy kogeneracyjne) stwierdzono, że taka możliwość istniała w lokalnych zakładach przemysłowych (np. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. – planowała zagospodarowanie biogazu z osadów ściekowych dzięki instalacji agregatu kogeneracyjnego 0,52 MW). Podobnie zagospodarowanie ciepła odpadowego mogło być przedmiotem zainteresowania zakładów przemysłowych (w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Koninie funkcjonowała instalacja odzysku ciepła z agregatów chłodniczych).

(akta kontroli str. 406-610, 963-997)

⁴¹ Pismo nr GK.7021.19.2019/8 z dnia 30 lipca 2019 r.

⁴² W której udziałowcami byli : Miasto Konin, MPEC, PWiK, PKS, PGKiM i MTBS.

W Aktualizacji Założeń z 2017 r. nie przewidziano współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie budowy zintegrowanego systemu ciepłowniczego, a także sieci elektroenergetycznej i gazowej. Jak wskazano zadania te leżały w gestii przedsiębiorstw energetycznych. Przewidziano natomiast współpracę z sąsiednimi gminami w zakresie odnawialnych zasobów energii w ramach realizowanego przez Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. projektu *Uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie subregionu konińskiego*. Już w latach 2011-2012 do projektu przystąpiło 34 gmin, obejmujące swoim zasięgiem 370 tys. mieszkańców. Realizując projekt Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. utworzył ZTUOK, który w 2015 r. wybudował ciepłownię o mocy 13,6 MW, opalaną biomasą pochodzącą z odpadów komunalnych. W 2016 r. odzyskano 47 000 MWh energii elektrycznej oraz 120 000 GJ energii cieplnej. Wskazano również na możliwość współpracy odnośnie OZE, polegającej na prowadzeniu wspólnych inwestycji gmin sąsiadujących dotyczących wyposażania budynków w instalacje solarne lub hybrydowe.

(akta kontroli str. 479, 59-592)

Załącznikami do Aktualizacji był schemat sieci ciepłowniczej oraz sieci gazowej Miasta Konina a także mapa obrazująca planowana przebudowę systemu ciepłowniczego.

(akta kontroli str. 606-610)

Projekt *Aktualizacji* został wyłożony do wglądu publicznego na okres 21 dni. Natomiast nie została przesłana do zaopiniowania przez samorząd województwa wielkopolskiego. Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej⁴³ Projekt *Założeń (Aktualizacja)* podlega opiniowaniu przez samorząd województwa w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa. Sąsiednie gminy nie udzieliły informacji z zakresu planowanej współpracy, natomiast w zakresie zgodności z polityką energetyczną *Aktualizacja* nie wprowadzała istotnych zmian. W takiej sytuacji nie wymagała uzyskania opinii samorządu województwa.

(akta kontroli str. 73, 74, 224-227, 404, 405)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Rada Miejska *Założenia do Planu Zaopatrzenia* uchwaliła 27 marca 2013 r., po ponad roku od upływu terminu na ich przyjęcie, tj. 12 marca 2012 r., ustalonego art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy *Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw*. Natomiast *Aktualizacja Założeń* została uchwalona 31 maja 2017 r., tj. ponad rok po ustawowym terminu. Zgodnie bowiem z art. 19 ust. 2 *Prawa energetycznego Założenia* podlegają aktualizacji co najmniej raz na trzy lata. Mając na uwadze termin uchwalenia w *Założeniach* - 27 marca 2013 r., ich aktualizacja powinna zostać dokonana w 2016 r.

Niedotrzymanie wymaganego prawem terminu przyjęcia *Założeń do Planu Zaopatrzenia* wynikało ze zbyt późnego podjęcia działań mających na celu ich opracowanie. Umowę z wykonawcą *Założeń* Miasto Konin podpisało dopiero 27 kwietnia 2012 r., tj. 45 dni po wymaganym terminie ich przyjęcia. Ponadto, wykonawca projektu *Założeń* około czterech miesięcy (od 15 maja 2012 r. do 10 września 2012 r.) oczekiwał na przekazanie map infrastruktury energetycznej od PSE-Zachód SA oraz Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Opóźnienie w przyjęciu *Aktualizacji* wynikało również z trudności w uzyskiwaniu

⁴³ Wyjaśnienie Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej z dnia 24 lipca 2019 r. zamieszczone przy opinii Samorządu Województwa do *Założeń do Planu Zaopatrzenia*.

uzgodnień i opinii przez wykonawcę, w związku z wypowiedzeniem przez ZE PAK dotychczasowej umowy ciepła. Zdaniem NIK, Gmina wiedząc o konieczności sporządzenia *Założeń* (bądź *Aktualizacji*) posiadała z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy *Prawo energetyczne* oraz o zmianie niektórych innych ustaw, tj. od dnia 11 marca 2010 r. i od tego momentu mogła podjąć działania w celu opracowania odpowiedniego dokumentu. Natomiast faktyczne działania Gmina rozpoczęła ponad dwa lata później. Ponadto Gmina jako podmiot zobowiązany do sporządzenia *Założeń* powinna dopilnować, aby stosowne dokumenty były przekazywane na czas, w szczególności nie powinna dopuścić do sytuacji powtarzających się opóźnień w przekazywaniu potrzebnych danych wykonawcy opracowania.

2. *Aktualizacja Założeń* z 2017 r. nie została przedstawiona przez Prezydenta Miasta do zaopiniowania przez samorząd województwa, co było niezgodne z art. 19 ust. 5 *Prawa energetycznego*.

NIK nie może podzielić wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej, że *Aktualizacja* w porównaniu z *Założeniami* nie zawierała zmian w zakresie, który podlegał opiniowaniu i w związku z tym nie było potrzeby ponownego opiniowania przez samorząd województwa dotyczącego koordynacji współpracy z innymi gminami oraz zgodności z polityką energetyczną państwa. Zapisy *Prawa energetycznego* nie dają Urzędowi uprawnień do podjęcia decyzji o niewysłaniu *Aktualizacji* do zaopiniowania przez samorząd województwa w przypadku braku wprowadzenia zmian w części *Aktualizacji*, którą opiniuje samorząd województwa. Urząd był ustawowo zobowiązany do przekazania projektu *Aktualizacji Założeń* do zaopiniowania przez samorząd województwa. Bowiem to samorząd województwa a nie Urząd wyraża opinię w zakresie współpracy z innymi gminami i podejmuje decyzję o zgodności *Aktualizacji* z polityką energetyczną państwa.

3. W *Aktualizacji* nie doszacowano prognoz w zakresie zapotrzebowania Miasta na energię elektryczną. Przedstawiona w dokumencie prognoza zapotrzebowania na ten nośnik nie była powiązana z jego zużyciem w latach 2014-2018. W *Aktualizacji Założeń* zamieszczono prognozę rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną w perspektywie do 2030 r. w wysokości około 77 tys. MWh. Natomiast zużycie dotychczasowe zużycie energii elektrycznej w latach 2014-2018 kształtowało się na poziomie [...] ⁴⁴

(akta kontroli str. 188-212, 224-227, 524, 2299)

1.3 Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Monitoring zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych z Założeniami do Planu Zaopatrzenia

Opis stanu faktycznego

W Urzędzie Gminy nie opracowano procedur dotyczących monitoringu zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych z *Założeniami do Planu Zaopatrzenia*. Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej ⁴⁵ nie było takiego wymogu.

⁴⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1330, ze zm. – dalej: *uodip*) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm. – dalej: *uoznk*). Wyłączenia dokonano w interesie Energa Operator SA.

⁴⁵ Pismo znak: GK.7021.19.2019/8 z dnia 30 lipca 2019 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W Urzędzie Miejskim w Koninie nie stworzono systemu monitorowania zgodności *Założeń do Planu Zaopatrzenia (Aktualizacji)* z planami rozwoju przedsiębiorstw energetycznych. Nie skorzystano również z prawa udostępniania Miastu planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (Urząd nie posiadał planów rozwoju przedsiębiorstw zapewniających dostawę energii elektrycznej i paliw gazowych). Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej⁴⁶, Urząd nie korzystał z prawa udostępniania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych ponieważ o plany te wnioskował wykonawca *Aktualizacji Założeń do Planu Zaopatrzenia*. Ponadto monitoring zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych z *Złożeniami do Planu Zaopatrzenia* nie był wymagany prawem. Zdaniem NIK, Miasto ma obowiązek zapewnienia zgodności tych planów z *Założeniami*, zatem na bieżąco powinna mieć do nich wgląd w ramach niezbędnej współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi działającymi na terenie Miasta. Bez takiego wglądu może to skutkować nieopracowaniem projektu *Planu Zaopatrzenia* wymaganego art. 20 ust. 1 *Prawa energetycznego*, w przypadku gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniałyby realizacji *Założeń*. W konsekwencji pozbawia się Radę Gminy możliwości nałożenia na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązku prowadzenia konkretnych działań w określonym zakresie, jeśli były one przewidziane w *Założeniach*, stosownie do art. 20 ust. 6 *Prawa energetycznego*.

(akta kontroli str. 93-96, 100)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia negatywnie wykonanie przez Miasto obowiązku zapewnienia zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe społeczności lokalnej. *Założenia do Planu Zaopatrzenia*, i ich *Aktualizacja* jako główne narzędzia w planowaniu i organizacji w Koninie zaopatrzenia w energię zostały przyjęte ponad rok od daty zaistnienia obowiązku opracowania i przyjęcia poszczególnych dokumentów. Ponadto Miasto nie wdrożyło mechanizmów oceny zgodności *Założeń* i ich *Aktualizacji* z planami rozwoju przedsiębiorstw energetycznych, co w konsekwencji mogło stanowić ryzyko braku wiedzy o zaistnieniu przesłanki określonej w art. 20 ust. 1 *Prawa energetycznego* do opracowania *Planu Zaopatrzenia* i braku zobowiązania do realizacji zadań zgodnych z *Założeniami do planu zaopatrzenia*.

2. Kształtowanie polityki energetycznej gminy

OBSZAR

2.1 Spójność w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego pomiędzy Założeniami do Planu Zaopatrzenia a strategicznymi dokumentami określającymi politykę rozwoju Gminy oraz obowiązującymi na terenie Gminy programami ochrony powietrza

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą następujące obowiązujące w Gminie dokumenty strategiczne, wymagane przepisami prawa, uwzględniały uwarunkowania dotyczące lokalnego bezpieczeństwa energetycznego:

⁴⁶ Pismo nr GK.7021.19.2019/8 z dnia 30 lipca 2019 r. oraz nr GK.7021.19.2019/12 z dnia 31 lipca 2019 r.

- *Strategia rozwoju Miasta Konina na lata 2015-2020* uchwalona⁴⁷ w dniu 27 maja 2015 r. W dokumencie stwierdzono niewielki stopień gazyfikacji Konina. Wskazano również, że w latach 2003-2013 długość sieci wprawdzie stale rosła, jednak przyrosty te wynosiły do 5,0 % w skali roku (występowały również przyrosty na poziomie 2,3 % albo 0,8 %). W celu operacyjnym 1.1. *Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej szczególnie dla sektora logistyki* wskazano zadanie (Nr 1) dotyczące uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz działanie (Nr 8) dotyczące wykorzystania wód geotermalnych na terenie Konina do celów między innymi rekreacyjnych, leczniczych i energetycznych. Jako wskaźnik produktu dla zadania Nr 1 wskazano powierzchnię terenów uzbrojonych a jako wskaźnik rezultatu udział w pełni przygotowanych terenów inwestycyjnych w ogólnej powierzchni terenów inwestycyjnych w mieście. Wartość docelowa wskaźnika produktu zaplanowana do osiągnięcia w 2020 r. miała wynieść 97,10 ha. Natomiast dla zadania Nr 8 wskaźnik produktu dotyczył utworzenia centrum termalnego a wskaźnik rezultatu liczby inwestorów zaangażowanych w wykorzystanie potencjału wód geotermalnych.

(akta kontroli str. 1694-1766, 2316)

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* uchwalone przez Radę Miasta Konina⁴⁸ w dniu 27 października 2010 r. i następnie zmienione uchwałami z 29 maja 2013 r. i 25 lutego 2015 r. W *Studium* stwierdzono, że system ciepłowniczy w Koninie posiada duże rezerwy w źródłach ciepła i w przepustowości sieci. Jako główne kierunki rozwoju zaopatrzenia w ciepło wskazano m.in.: pozyskiwanie nowych odbiorców ciepła (głównie klientów indywidualnych); realizację kotłowni o mocy 20 MW dla lewobrzeżnej części miasta, zabezpieczającej dostawę ciepła dla Starówki; termomodernizację budynków, pozwalającą na zwiększenie istniejących rezerw mocy cieplnej; zwiększenie udziału tzw. zielonej energii (m.in. ze spalania biomasy) w strukturze źródeł zaopatrzenia w ciepło; wykorzystanie odnawialnych źródeł ciepła, w tym przede wszystkim wód geotermalnych oraz rozbudowę systemu zaopatrzenia w ciepło z miejskiej sieci ciepłowniczej na obszarach rozwojowych miasta (z uwzględnieniem opłacalności ekonomicznej).

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, w *Studium* stwierdzono, że rozwój systemu przesyłowego energii na terenie miasta będzie następował wraz z rozwojem miasta, a ograniczenia techniczne w tym zakresie nie występują. W zakresie rozwoju sieci elektroenergetycznej wskazano możliwość: budowy nowej stacji 400 kV; budowę fragmentu elektroenergetycznej linii dwutorowej relacji Pątnów-Plewiska (Kromolice), Pątnów-Sochaczew, Pątnów-Jasienica, Pątnów-Rogowiec. Przewidziano także modernizację istniejącej linii napowietrznej 110 kV, El. Adamów–El. Konin na terenie miasta Konina; rozbudowę istniejących i budowę nowych bloków energetycznych istniejących elektrowni wraz z obiektami pomocniczymi oraz przyjęcie ostatecznych ustaleń, dotyczących elektroenergetycznej sieci przesyłowej w zakresie lokalizacji nowej stacji 400 kV oraz tras dla nowych linii.

W zakresie zgazyfikowania miasta w *Studium* stwierdzono, że dla nowo wyznaczanych terenów do zabudowy wymagana będzie rozbudowa sieci gazowej średniego ciśnienia, co w dalszej kolejności pociągnie za sobą konieczność modernizacji istniejących stacji redukcyjnych lub budowę nowych.

(akta kontroli str. 490, 652-778, 729)

⁴⁷ Uchwała nr 109 z dnia 27 maja 2015 r. Dalej również *Strategia*.

⁴⁸ Uchwały nr 757 z dnia 27 października 2010 r., nr 578 z 29 maja 2013 r. oraz nr 42 z dnia 25 lutego 2015 r.

- *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2014–2017 z perspektywą na lata 2018–2021 oraz Program Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2017–2020 z perspektywą na lata 2021– 2024*⁴⁹. W dokumencie z 2014 r. w kierunku działań *Ograniczenie niskiej emisji* jako zadania krótkoterminowe wskazano m.in. termomodernizację budynków podlegających miastu oraz termomodernizację budynku należącego do MPEC; rozbudowę, przebudowę i modernizację systemu ciepłowniczego Miasta Konina; częściową wymianę instalacji ciepłej; zamianę systemów grzewczych z węglowych na bardziej przyjazne środowisku w obiektach będących własnością miasta oraz opracowanie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Konina (PONE). Jako zadanie długoterminowe wskazano dalszą rozbudowę systemu ciepłowniczego na terenie miasta oraz osiągnięcie i utrzymanie wymaganej jakości powietrza atmosferycznego. W kierunku działań *Ograniczenie emisji przemysłowej* jako zadania krótkoterminowe wskazano m.in.: modernizację układów technologicznych ciepłowni, budowę bloku gazowo-parowego i doprowadzenie gazu do Elektrowni Konin; modernizację instalacji odpopielenia bloków oraz modernizację elektrofiltru i instalacji obniżających emisję NO_x na kotłach w Elektrowni Pątnów. Jako zadanie długoterminowe wskazano wspieranie inwestycji w zakresie ochrony powietrza. Natomiast w kierunku działań *Ograniczenie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych* jako zadania krótkoterminowe wskazano m.in.: wykonanie badawczo-eksploatacyjnego odwiertu geotermalnego; montaż baterii fotowoltaicznych na budynkach oraz budowę instalacji fotowoltaicznych w budynkach jednostek oświatowych miasta, jak również działania ograniczające zużycie energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Jako zadanie długoterminowe wskazano wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

W dokumencie z 2017 r. w kierunku interwencji *Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach* wskazano zadania dotyczące m.in. modernizacji energetycznej w tym termomodernizacji budynków; poprawy efektywności energetycznej procesów technologicznych (poprzez wytworzenie i dystrybucję energii z OZE) oraz monitoringu zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych. W kierunku interwencji *Rozwój rozproszonych źródeł energii* przewidziano zadania: instalowanie OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących korzystania z OZE i promocji OZE. Zadania do realizacji przewidziane w kierunku interwencji *Rozwój i modernizacja zbiorowych systemów ciepłowniczych* dotyczyły zmiany sposobu ogrzewania z pieców indywidualnych na centralne ogrzewanie z kotłowni lokalnych, rozbudowy sieci ciepłowniczych i budowy ciepłowni geotermalnej. Natomiast zadania związane z modernizacją kotłowni, modernizacją kogeneratorów, wymianą kotłów opalanych węglem na wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii oraz rozwój sieci gazowej przewidziano w kierunku interwencji *Ograniczenie niskiej emisji – modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł energii*. Założono również termomodernizację budynków użyteczności publicznej w ramach kierunku interwencji *Termomodernizacja*.

(akta kontroli str. 1767-1922, 2034-2141)

⁴⁹ Uchwalony w dniu 27 września 2017 r.

- *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Konina na lata 2014-2020* uchwalony⁵⁰ przez Radę Miasta Konina w dniu 30 września 2015 r., a następnie zaktualizowany uchwałami z 30 marca 2016 r., 27 kwietnia 2016 r., 28 września 2016 r. oraz 30 stycznia 2019 r. Cele główne miały zostać osiągnięte m.in. poprzez realizację następujących działań:
 - *Ograniczenie zużycia energii w budynkach i infrastrukturze komunalnej* – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej; instalowanie OZE w budynkach publicznych; poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w budynkach publicznych; wymiana oświetlenia ulicznego; audyty energetyczne i efektywności energetycznej budynków publicznych.
 - *Zmiana systemu ogrzewania centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej i/lub produkcji energii elektrycznej przy wykorzystaniu nowoczesnych rozwiązań o odnawialnych źródłach energii* – program dotacji dla osób fizycznych do montażu kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych, wymiany pieców węglowych na gazowe lub pieców węglowych na nowoczesne V klasy, podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej; dofinansowanie do jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię geotermalną o mocy poniżej 2 MW oraz modernizacja instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz termomodernizacja budynków mieszkalnych, montaż elektrofiltrów.
 - *Rozwój sieci ciepłowniczej, ograniczenie zużycia energii i wykorzystanie OZE w sektorze przedsiębiorstw* – przygotowanie projektów inwestycyjnych, budowa i przebudowa sieci, modernizacja i remonty węzłów, wykorzystanie energii geotermalnej do produkcji energii elektrycznej i ciepła (jednostki wytwarzania energii o mocy powyżej 2 MW), termomodernizacja budynków z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, wymiana źródła centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej.
 - *Modernizacja budownictwa wielorodzinnego oraz OZE* – termomodernizacja budynków wielorodzinnych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

(akta kontroli str. 1429-1582)
 - *Program Ochrony Powietrza* uchwalony w dniu 24 lipca 2017 r. przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego nakładał na prezydentów miast realizację zadań związanych z: modernizacją lub likwidacją ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej (tam gdzie istniały możliwości techniczne i ekonomiczne), dobrowolnym prowadzeniem działań ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza z indywidualnych systemów grzewczych oraz utrzymaniem działań ograniczających emisję wtórną pyłu.
- (akta kontroli str. 998-1112, 1113-1410)

Aktualizacja była spójna z pozostałymi dokumentami strategicznymi opracowanymi przez Miasto w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

⁵⁰ Uchwała nr 191 z dnia 30 września 2015 r., nr 299 z 30 marca 2016 r., nr 319 z dnia 27 kwietnia 2016 r., nr 392 z dnia 28 września 2016 r. oraz nr 49 z dnia 30 stycznia 2019 r.

2.2 System monitorowania realizacji Założeń do Planu Zaopatrzenia.

Opis stanu faktycznego

W *Założeniach* jak i w *Aktualizacji* nie określono mierników osiągania celów w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz mierników wykonania zadań. Nie określono również sposobu monitorowania realizacji przyjętych *Założeń*.

(akta kontroli str. 571, 917-920)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W Urzędzie Miejskim w Koninie nie stworzono systemu monitorowania realizacji *Założeń do Planu Zaopatrzenia*. Nie powstały również procedury określające zasady monitoringu wykonania zadań zawartych w *Założeniach* i ich *Aktualizacji*.

OCENA CZĄSTKOWA

Aktualizacja Założeń była spójna ze strategicznymi dokumentami Miasta. Zadania z zakresu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego określone w *Aktualizacji Założeń* zostały formułowane w sposób ogólny, bez wskazania mierników realizacji poszczególnych celów czy zadań oraz określenia mechanizmów monitoringu i oceny ich zgodności z *Aktualizacją*.

OBSZAR

3. Działania w zakresie zapewnienia dostępności energii elektrycznej, ciepła i gazu

Opis stanu faktycznego

W *Założeniach do Planu Zaopatrzenia*, przyjętych w 2013 r. oraz w *Aktualizacji* przewidziano realizację następujących zadań w zakresie zapewnienia dostępności do poszczególnych nośników energii:

- doprowadzenie gazociągu do zakładu produkcyjnego VIN-Kon SA. Inwestycja ze względu na wycofanie się przedsiębiorcy nie została zrealizowana.
- Budowę gazociągu wysokiego ciśnienia Konin (Rumin)–Tuliszków–Malanów oraz gazyfikacja gminy Tuliszów. Zakończenie prac budowlanych zaplanowano na 2024 r.
- Zmniejszenie w latach 2013-2015 strat w systemie ciepłowniczym o 6 021,6 GJ. Uruchomienie wysokosprawnej jednostki wytwarzającej energię elektryczną i ciepło, tj. bloku parowo-gazowego o mocy ok. 120 MW_e i ok 90 MW_t oraz dodatkowego kotła szczytowego opalanego gazem o mocy ok. 40 MW_t. Oddanie nowej instalacji było planowane na 2016 r. Gmina nie wyjaśniła jaki był stan zaawansowania realizacji poszczególnych inwestycji.
- Wyłączenie w 2018 r. bloków opalanych węglem brunatnym w Elektrowni Konin. Termin realizacji inwestycji został przesunięty. Bloki zostaną wyłączone po zakończeniu przystosowania kotła węglowego K-7 do spalania biomasy, co planowano do końca I kwartału 2021 r.
- Przebudowę systemu ciepłowniczego. Zadanie realizowano od 2018 r. Zakończenie zadania zaplanowano na 2021 r. Do dnia 21 września 2019 r. zrealizowano siedem zadań, dwa zadania były w trakcie realizacji, do wykonania pozostało siedem zadań.

(akta kontroli str. 281, 289, 297, 478, 2314, 2320-2321)

Określone w *Strategii* zadanie dotyczące uzbrojenia terenów inwestycyjnych na koniec 2017 r. zostało zrealizowane na poziomie 35,6 %. Uzbrojono 34,76 ha docelowo (na koniec 2020) planowano uzbroić 97,10 ha.

(akta kontroli str. 2316)

Z określonej w *Studium* inwestycji dotyczącej budowy kotłowni dla lewobrzeżnej części miasta Gmina wycofała się. Zmieniono koncepcję zapewnienia mieszkańcom energii cieplnej poprzez budowę ciepłowni geotermalnej. Inwestycja była w trakcie przygotowań. Powstało *Studium Wykonalności*, stanowiące załącznik do wniosku złożonego w czerwcu 2019 r. do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁵¹ na uzyskanie dofinansowania. Całkowity koszt budowy oszacowano na 45,6 mln zł netto. Inwestycja miała zostać sfinansowana z dotacji uzyskanej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 24,1 mln zł, z pożyczki od NFOŚiGW – 15,0 mln zł i środków własnych 6,5 mln zł. W listopadzie 2019 r. miało nastąpić rozstrzygnięcie konkursu o przyznanie dotacji. W przypadku pozytywnej decyzji NFOŚiGW, Miasto w lutym 2020 r. planowało podpisanie umowy na budowę ciepłowni (o mocy 8,1 MW) z terminem realizacji – maj 2021 r.

(akta kontroli str. 49, 50, 652-778)

Przewidziana w POS budowa w latach 2014-2021 za kwotę 595 000,0 tys. zł (70,0 % kredyt, 30,0 % środki własne) bloku gazowo-parowego w Elektrowni Konin nie została rozpoczęta. Nie podjęto również inwestycji związanej z doprowadzeniem w latach 2014-2017 za kwotę 50 000,0 tys. zł (70,0 % kredyt, 30 % środki własne) gazu do Elektrowni Konin. Termin podjęcia decyzji o budowie przesunięto na 2018 r. Do dnia 30 czerwca 2019 r. łącznie na oba zadania wydatkowano kwotę 1 600,0 tys. zł (2,5 % planu). Zrealizowano natomiast zadanie dotyczące wniesienia w 2017 r. wkładu pieniężnego w kwocie 410,0 tys. zł do MPEC na budowę sieci centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej dla budynków wielorodzinnych przy ul. Świętojańskiej. Koszt inwestycji wyniósł 377,5 tys. zł, w tym 347,9 tys. zł pochodziło z budżetu Miasta, natomiast 29,6 tys. zł, ze środków własnych MPEC.

(akta kontroli str. 2305-2315)

Z powodu braku środków finansowych nie rozpoczęto realizacji zadań określonych w *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024* dotyczących budowy w 2018 r. instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody na osiedlu domków komunalnych przy ul. Marii Dąbrowskiej oraz modernizację w 2019 r. instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej w budynkach przy ul. Słowackiego 4-8.

(akta kontroli str. 2305-2315)

Energa-Operator SA w latach 2015-2018 przewidziała realizację siedmiu inwestycji umożliwiających przyłączenie nowych odbiorców (sześć zrealizowano w 2017 r., a jedną w 2018 r.) oraz 58 inwestycji polegających na modernizacji i odtworzeniu istniejącej sieci elektroenergetycznej. Z planowanych 58 zadań pięć zadań zrealizowano w innym zakresie niż planowano, sześć inwestycji zostało przesuniętych w czasie a pozostałe zadania zostały wykonane lub były w trakcie realizacji.

Plan rozwoju PSG na lata 2014-2018 zakładał realizację 18 działań polegających na rozbudowie i modernizacji sieci gazowej oraz przyłączeniu do sieci nowych odbiorców. Realizując powyższe działania PSG w latach 2014-2016 wykonała łącznie 4 281 m sieci gazowej średniego ciśnienia, w tym 1 385 m w 2014 r., 1 715 m w 2015 r. i 1 181 m w 2016 r. oraz 65 m przyłączy.

(akta kontroli str. 81, 82, 85, 406-610)

W latach 2015-2019 (do 1 lipca) MPEC odmówił przyłączenia do sieci ciepłowniczej 47 podmiotom, w tym 46 z przyczyn ekonomicznych i jednemu z przyczyn

⁵¹ Dalej także: NFOŚiGW.

technicznych). Zawarto 17 umów pozataryfowych, a osiem domów jednorodzinnych i trzy obiekty (przy ul. Dąbrowskiego) planowano podłączyć w 2019 r., jeden obiekt został podłączony do obiektu sąsiadującego. W rezultacie nie podłączono 18 obiektów. PSG w latach 2015-2019 (I półrocze) odmówiło określenia warunków przyłączenia w 44 przypadkach (11 z przyczyn technicznych i 33 z przyczyn ekonomicznych). Natomiast w okresie kontrolnym nie było przypadku odmów przyłączenia do sieci elektrycznej.

(akta kontroli str. 65-69, 79-80)

Spośród zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego przyjętych przez Miasto w POS i *Strategii* nie zrealizowano budowy bloku gazowo-parowego oraz doprowadzenia gazu do Elektrowni Konin oraz nie wykonano i nie zmodernizowano instalacji centralnego ogrzewania i c.w.u. na osiedlu domków komunalnych i w budynkach przy jednej z ulic Konina. Nie w pełni zrealizowane zadanie dotyczące uzbrojenia terenów inwestycyjnych (zadanie zrealizowano w 35,6 %).

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Przyjęte przez Miasto w *Strategii* oraz POS zadania w zakresie zwiększenia dostępności nośników energii elektrycznej, ciepła i gazu w Koninie były realizowane w ograniczonym zakresie.

OBSZAR

4. Działania w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe.

Opis stanu
faktycznego

Miasto w następujący sposób realizowało zadania wynikające ze strategicznych programów a mające na celu zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w nośniki energii:

PGN przewidywał realizację następujących działań:

- Termomodernizację w latach 2016-2019 za kwotę 13 600,0 tys. zł (z budżetu Miasta Konina, budżetu jednostek miejskich i Wojewódzkiego Regionalnego Programu Operacyjnego⁵²), 15 obiektów publicznych⁵³ oraz zainstalowanie 16 instalacji OZE (w tym 7 instalacji kolektorów słonecznych, 5 instalacji ogniw fotowoltaicznych, 2 instalacje – wiatraki i 2 instalacje pompy ciepła). Wykonano termomodernizacje na dwóch obiektach (na jednym zamontowano panele fotowoltaiczne). Wydatkowano łącznie 680,0 tys. zł. Trwały prace przygotowawcze na trzecim obiekcie.
- Poprawę w latach 2016-2018 za kwotę 1 000,0 tys. zł (z budżetu Miasta i WRPO) efektywności energetycznej oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej. Zakładano wymianę około 11 000 szt. żarówek – Gmina nie posiadała wiedzy o stopniu realizacji tego zadania.

⁵² Dalej: WRPO.

⁵³ Obiekt rekreacyjno-sportowy RONDO, Miejska Biblioteka Publiczna, Szkoła Podstawowa nr 10 i Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jarosława Dąbrowskiego; Zespół Szkół Budowlanych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego Budynek A i Budynek B; I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki; Szkoła Podstawowa nr 9 im. Bohaterów Westerplatte; Szkoła Podstawowa nr 1 im. Zofii Urbanowskiej; Przedszkole nr 16; Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Koninie; Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej sp. z o.o. budynek biurowy i Budynek Administracyjny Zakładu Pogrzebowego; Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie – Publiczna Biblioteka Pedagogiczna oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie.

- Wymianę w latach 2016-2017 za kwotę 760,0 tys. zł (z budżetu Miasta i WRPO) oświetlenia ulicznego w Mieście. Planowano wymianę/modernizację 380 szt. punktów świetlnych. Zadanie nie zostało wykonane z powodu braku środków finansowych.
- Udzielenie w latach 2016-2018 w łącznej kwocie 600,0 tys. zł (z budżetu Miasta, WRPO i POliŚ) dotacji (100 szt.) dla osób fizycznych do montażu kolektorów słonecznych. Zadanie nie zostało zrealizowane.
- Udzielenie w latach 2016-2019 w łącznej kwocie 545,0 tys. zł (z budżetu Miasta, WRPO i POliŚ i WFOŚiGW) dotacji (170 szt.) dla osób fizycznych do wymiany pieców węglowych na ogrzewanie gazowe, pieców węglowych na węglowe V klasy i w celu podłączenia do sieci ciepłowniczej⁵⁴. Łącznie podpisano 58 umów, w tym w 2017 r. – 21 i w 2018 r. – 37.

W PGN przewidziano sporządzanie corocznych raportów z wdrażania tego programu oraz sporządzenie raportu weryfikacyjnego w 2017 r. Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej⁵⁵ ze względu na częste aktualizacje PGN (trzy aktualizacje w 2016 r. i jedna w 2019 r.), nie były sporządzane coroczne raporty, a zaplanowane na 2017 r. sporządzenie raportu weryfikacyjnego zostało przesunięte na 2019 r. Raport ma powstać do 6 grudnia 2019 r.

(akta kontroli str. 51-54, 1429-1582, 2305-2315)

POS przewidywał realizację następujących zadań:

- Termomodernizacja budynków podlegających miastu oraz budynku MPEC. Nie rozpoczęto realizacji działań z powodu braku środków finansowych.
- Częściową wymianę instalacji ciepłej w jednym z dwóch budynków dydaktycznych Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie. Nie rozpoczęto realizacji zadania z powodu braku środków finansowych.
- Montaż baterii fotowoltaicznych na budynkach. Planowano montaż baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych przy dwóch ulicach oraz budowę instalacji fotowoltaicznych w budynkach jednostek oświatowych Miasta Konina. Nie rozpoczęto realizacji działań z powodu braku środków finansowych.
- Modernizację w latach 2014-2016 za kwotę 38 800,0 tys. zł (70,0 % kredyt, 30,0 % środki własne) instalacji odpopielania bloków 1-4 w Elektrowni Pątnów. Wykonano instalację odpopielania bloków 1 i 2. We wrześniu 2019 r. Zarząd ZE PAK podjął decyzję o rezygnacji z realizacji tego zadania z uwagi na toczące się postępowanie administracyjno-prawne w celu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i koncesji na wydobycie węgla brunatnego z Odkrywki Ościsłowo.
- Modernizacja w latach 2014-2021 za kwotę 197 600,0 tys. zł (70,0 % kredyt 30,0 % środki własne) elektrofiltru oraz instalacji obniżającej emisję tlenków azotu (NO_x) na kotłach K-1, K-2, K-3 i K-4 w Elektrowni Pątnów. Wykonano zadanie na kotłach K-1 i K-2. Decyzję o rozpoczęciu modernizacji na kotłach 3 i 4 przesunięto na 2018 r.
- Montaż w latach 2014-2021 za kwotę 350 000,0 tys. zł baterii fotowoltaicznych na budynkach. Nie rozpoczęto realizacji działań z powodu braku środków finansowych.

⁵⁴ Zadanie określone również w Program Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 i w Program Ochrony Powietrza.

⁵⁵ Pismo UM Konin GK.7021.19.2019/10 z dnia 30.07.2019 r.

- Modernizację oświetlenia ulicznego miasta Konin na energooszczędne. Realizację zadania zakończono 7 listopada 2014 r., wydatkowano środki w kwocie 3,67 mln zł.
- Budowę oświetlenia ulicznego przy ul. Okólnej. Prace montażowe zakończono 6 października 2016 r., wydatkowano środki w kwocie 94,4 tys. zł.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 przewidywał realizację m.in. następujących zadań (w okresie objętym kontrolą):

- Termomodernizację budynków Stacji Uzdatniania Wody w Koninie wraz z budową pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej oraz modernizacją oświetlenia zewnętrznego. Do dnia 30 czerwca 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 294 tys. zł. Zgodnie z umową podpisaną w dniu 19 kwietnia 2019 r. wykonawca robót ma zakończyć zadanie do 31 maja 2021 r. Stan zaawansowania pracy wynosił 10 %.
- Termomodernizację obiektów wraz z budową pompy ciepła i instalacji fotowoltaicznej na Oczyszczalni Ścieków Konin Prawy Brzeg. Zadanie zrealizowano w 2017 r. wydatkowano środki w kwocie 5,78 mln zł.
- Poprawę efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Zadanie było realizowane w kilku etapach. Pierwszy etap – budowę instalacji fotowoltaicznej na Oczyszczalni Ścieków Konin Prawy Brzeg opisano powyżej. Drugi etap dotyczył budowy instalacji fotowoltaicznej na terenie Oczyszczalni Ścieków Lewy Brzeg, gdzie w 2018 roku opracowano projekt budowlany, uzyskano pozwolenie na budowę (do dnia 30 czerwca 2019 r. wydatkowano kwotę 158,6 tys. zł) a trzeci etap budowy kabla energetycznego i linii światłowodowej pomiędzy Stacją Wodociagową Konin-Kurów i Oczyszczalniami Ścieków Prawy i Lewy Brzeg (zadanie było w trakcie realizacji, do dnia 30 czerwca 2019 r. wydatkowano 65,0 tys. zł.).

(akta kontroli str. 86-91, 918, 917-922, 2305-2315)

Spośród zadań w zakresie zmniejszenia negatywnego oddziaływania nośników energii na środowisko, przyjętych przez Miasto w POS oraz w PGN, nie realizowano zadań dotyczących montażu baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych, termomodernizacji budynków podlegających miastu oraz budynku MPEC a także wymiany instalacji ciepłej w budynku Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych oraz nie udzielono dotacji dla osób fizycznych do montażu kolektorów słonecznych. Ponadto niski był stan zaawansowania zadań termomodernizacji obiektów publicznych oraz zainstalowania OZE (z zaplanowanych 15 obiektów termomodernizacja nastąpiła w dwóch budynkach a z 16 instalacji OZE zamontowano jedną) oraz dofinansowania wymiany przestarzałych indywidualnych źródeł ciepła. Udzielono jedynie 58 dotacji (31,4 % planu).

(akta kontroli str. 2305-2315)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Pomimo upływu ponad czterech lat obowiązywania PGN Prezydent nie wykonywał corocznej oceny realizacji PGN w tym postępów we wdrażaniu Programu. Prezydent nie opracował też w wymaganym terminie (w 2017 r.) raportu weryfikacyjnego zawierającego ocenę porównawczą działań planowanych i zrealizowanych oraz wskazanie zmian korygujących Plan. W konsekwencji nie posiadał wiedzy o skuteczności podejmowanych działań i stopniu zrealizowanych założeń.

Działania w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe były prowadzone w ograniczonym zakresie. Części działań, określonych zarówno w PGN jak i w POS nie podjęto ze względu na brak środków finansowych. Skala podjętych działań także była znacznie mniejsza od zakładanej. W związku z brakiem realizacji zadań występuje ryzyko nieosiągnięcia założonych do 2020 r. celów w zakresie zwiększenia o 403 622,9 GJ/rok produkcji energii z OZE i zmniejszenia o 80 084,4 Mg/rok emisji CO₂. Negatywnie NIK ocenia brak sporządzania przez UM sprawozdań z realizacji PGN, zwłaszcza wobec dokonywania wielu zmian tego programu.

5. Działania w zakresie udziału klastrów energii w zapewnieniu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego

5.1 Cel oraz zakres funkcjonowania klastra energii oraz rola Gminy w jego funkcjonowaniu

Opis stanu faktycznego

W dniu 21 czerwca 2018 r. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o., Miasto Konin, Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej – Konin sp. z o.o., Miejski Zakład Gospodarki Odpadami sp. z o.o. oraz Centrum Badań i Rozwoju Technologii dla Przemysłu SA powołali klaster energii pod nazwą *Zielona Energia Konin*⁵⁶. Obszar działania KE ZEK został ograniczony to terenu Miasta i Gminy Konin. Celem Klastra było m.in.:

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego – wzrost ilości wytwórców energii (zarówno elektrycznej jak i ciepłej) w miejscu zapotrzebowania;
- wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych – dostęp do niezależnego źródła energii elektrycznej, możliwość obniżenia kosztów zapotrzebowania na energię oraz zapewnienie dostaw surowców i energii;
- tworzenie nowych miejsc pracy;
- inicjowanie i podejmowanie działań, w tym procesów inwestycyjnych, prowadzących do wdrażania najnowszej myśli technicznej, w szczególności innowacyjnych modeli wytwarzania, magazynowania i dystrybucji energii z wykorzystaniem dostępnych lokalnych zasobów;
- uzyskanie określonego efektu ekonomicznego – poprzez: tańsze zaopatrzenie w energię, korzystniejszą sprzedaż energii na rynku lokalnym, racjonalizację zużycia energii;
- pobudzenie rozwoju gospodarczego poza terenami większych aglomeracji;
- zbilansowanie energetyczne regionu i poprawa jakości dostaw energii.

Założono, że w ciągu pięciu lat od powstania Klastra (w 2023 r.) pokrycie zapotrzebowania członków Klastra przez wytwórców energii będących członkami Klastra będzie się kształtował dla energii elektrycznej na poziomie 77,22 % a dla ciepła na poziomie 26,50 %.

Klaster planował realizację (w okresie 2017-2027) 19 zadań inwestycyjnych. Dla dziesięciu zadań stopień przygotowania inwestycji na dzień 22 lipca 2019 r. wahał się do 80 % do 100 %. Zadania te dotyczyły m.in. przebudowy sieci ciepłowniczej Miasta, budowy ciepłowni geotermalnej, budowy stacji ładowania pojazdów elektrycznych w ramach zadania „Likwidacja istniejącej oraz budowa nowej stacji

⁵⁶ Dalej również: ZE ZKE

paliw wraz z myjnią samochodową”, budowy instalacji fotowoltaicznych na terenie Oczyszczalni Ścieków Prawy Brzeg i Lewy Brzeg i przepompowniach zlewni lewobrzeżnej i prawobrzeżnej oraz modernizacji Stacji Wodociągowej Konin-Kurów wraz z budową pompy ciepła i instalacji fotowoltaicznych oraz modernizacją oświetlenia zewnętrznego i budową hybrydowego systemu magazynowania energii.

Rola Miast w Klastrze związana była z dysponowaniem terenami inwestycyjnymi przeznaczonymi na obszar pilotażowy dla działalności Klastra. Na terenach inwestycyjnych ZE ZEK planował budowę innowacyjnego hybrydowego systemu magazynowania energii wraz ze stacją ładowania dla publicznego transportu niskoemisyjnego. Ponadto rolą Miasta było tworzenie, aktualizowanie i dostosowanie lokalnych dokumentów planistycznych do potrzeb rozwoju Klastra.

(akta kontroli str. 44-47, 70-72, 126-171)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.2 Zgodność zaangażowania Gminy w klastr energii z polityką określającą lokalne bezpieczeństwo energetyczne

Opis stanu
faktycznego

Zaangażowanie się Miasta w funkcjonowanie KE SKE mającego na celu zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego (m.in. poprzez budowę centrum termalnego i wykorzystanie wód termalnych) oraz wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych wpisywało się w cel operacyjny 1.1 *Strategii Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej szczególnie dla sektora logistyki*. Cele działalności Klastra były także zgodne z celami PGN, zakładającymi zwiększenie o ok. 403 622,9 GJ/rok udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Wśród działań wymienionych w *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Konina na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024* znalazły się inwestycje zaplanowane również do realizacji przez Klastr tj.: termomodernizację budynków Stacji Uzdatniania Wody w Koninie wraz z budową pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej oraz modernizacją oświetlenia zewnętrznego oraz poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.

(akta kontroli str. 44-47, 70-72, 75, 2034-2143)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.3 Wpływ działalności klastrów energii na poprawę lokalnego bezpieczeństwa energetycznego

Opis stanu
faktycznego

Dla żadnego spośród 19 zaplanowanych zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w ramach Klastra do dnia zakończenia czynności kontrolnych h nie minął jeszcze termin zakończenia jego realizacji.

(akta kontroli str. 70-72)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina Konin była zaangażowana w działalność klastra energii jednak w ocenie NIK dotychczasowe zaangażowanie pozostaje bez wpływu na jej bezpieczeństwo energetyczne.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie systemu monitorowania i oceny planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych pod względem zaistnienia przesłanek z art. 20 *Prawa energetycznego* do opracowania przez Prezydenta Miasta planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
2. Uwzględnienie w aktualizacji *Założeń do Planu Zaopatrzenia* wszystkich zidentyfikowanych uwarunkowań, niezbędnych dla realizacji zadań własnych Miasta w zakresie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną oraz paliwa gazowe.
3. Dokonanie analizy stanu realizacji *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Konina na lata 2014-2020* w celu oceny stopnia osiągania zakładanych celów i wprowadzenia ewentualnych zmian korygujących Plan.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 27 listopada 2019 r.

Kontroler
Bartłomiej Piasecki
Inspektor kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Lech Oniszczenko

/-/

.....
podpis